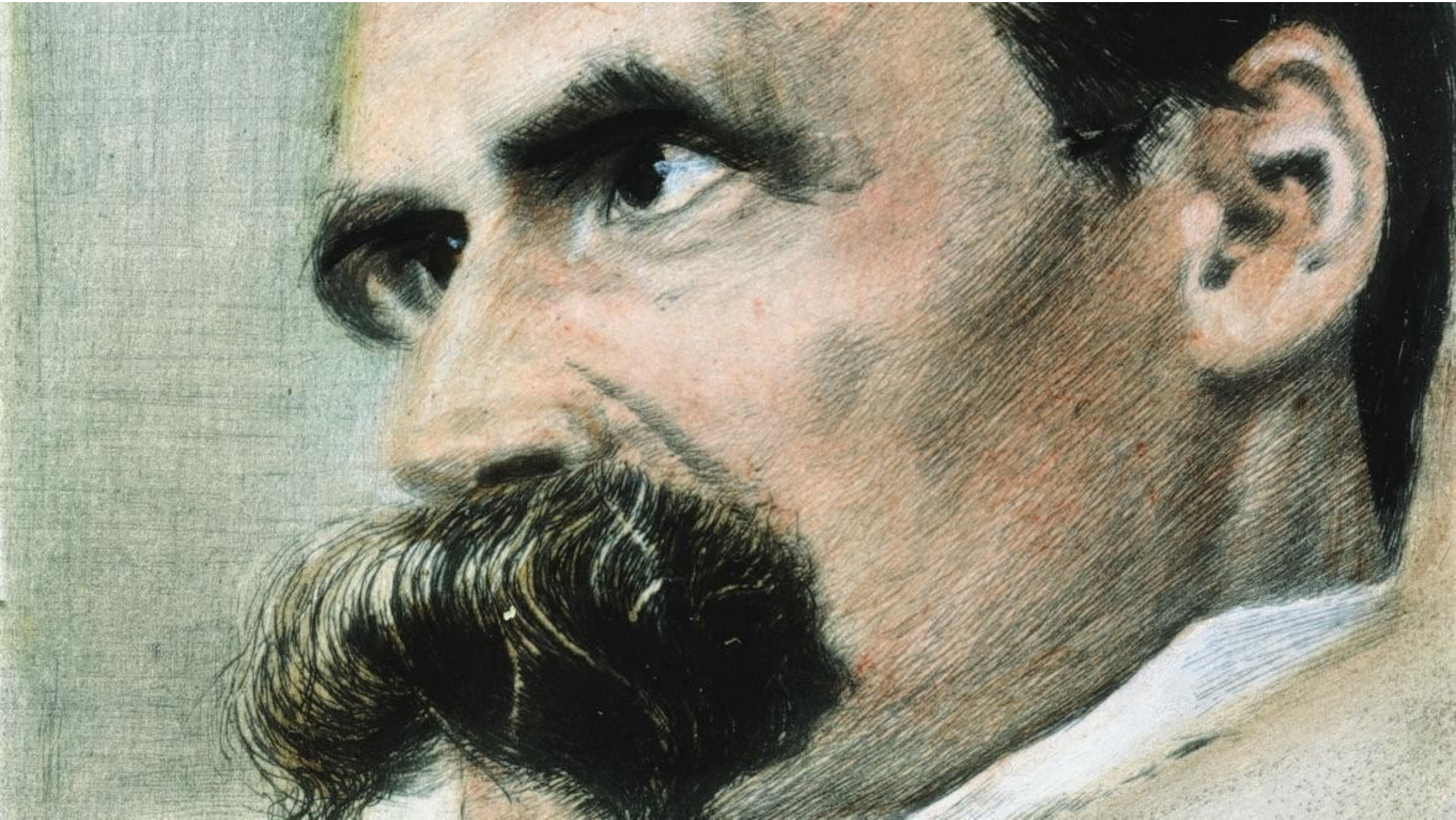

Friedrich Nietzsche

Slavomír Lesňák

Obr.: Hans Olde

Romány o voluntaristech

.YALOM, Irvin D. Když Nietzsche plakal: román o romantické posedlosti, osudu a lidské vůli. Vyd. 2. Praha: Portál, 2003. 302 s. ISBN 80-7178-769-8

.YALOM, Irvin D. Léčba Schopenhauerem. Translated by Helena Hartlová-Císařová. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006. 336 s. . ISBN 80-7367-087-9

Když Nietzsche plakal

 When Nietzsche Wept

Drama
USA, 2007, 105 min

Režie: **Pinchas Perry**

Předloha: **Irvin D. Yalom** (kniha)

Scénář: **Pinchas Perry**

Hudba: **Sharon Farber**

Hrají: **Armand Assante, Ben Cross, Jamie Elman, Joanna Pacuła, Katheryn Winnick, Michal Yannai, Ayana Haviv**

Obsahy (1)

Vídeň 1882. Doktor Josef Breuer, přítel psychiatra Sigmunda Freuda, pomáhá slavnému filozofovi Friedrichu Nietzschemu bojovat s trýznivými záchvaty melancholie. Svými knihami a především tvrzením, že Bůh je mrtev, neboť jej už lidé dávno zabil, pobuřoval Nietzsche své současníky. Jeho intelekt však Breuera natolik ohromil, že se rozhodl filozofovu duši zbavit utrpení. Ukazuje se však, že tím, kdo potřebuje skutečně pomoci, je samotný doktor Breuer, pronásledovaný hrůznými nočními můrami. Tráví s filozofem dlouhé hodiny rozhovorů a jejich vzájemná „léčba mluvením“ se stane základem v budoucnosti proslavené Freudovy psychoanalýzy. *(oficiální text distributora)*

Přehled **Recenze** Zajímavosti Videá Galerie Hrají Ocenění OST Diskuze Filmotéka

60%

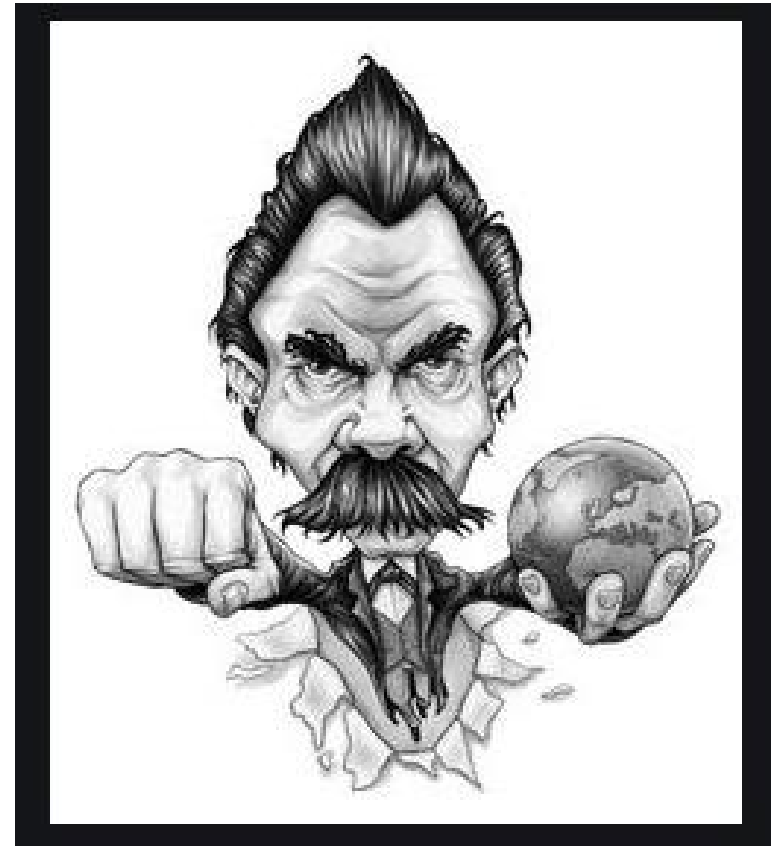
Hodnocení
(219)

Fanklub
(0)

niethustra	★★
SeBig	★
bassator	★★
bobotur	★★★★
MissJ	★★
kobejn	★★
Caminzind	★★★★
lioncel	★★★★
SallyZen	★★
mrksik	★
Aljak	★★★★
carlos 2010	★★★★
ash99	★★
Drsan40	★★★★
selviskhed	★★
Stanley	★★★★
ad	★
MiaWillow	★★★★

Život

- .15. X 1844
- .Rodina protestantského pastora
- .Polská šlechta
- .24 profesor filologie v Bazileji
- .Tělesné a psychické zdravotné problémy od 30 let – konec profesury
- . Starostlivost matky a sestry Elisabeth, †1900

<https://www.pinterest.com/mattlkennedy/>

Dílo

.Období geniálně – romantické

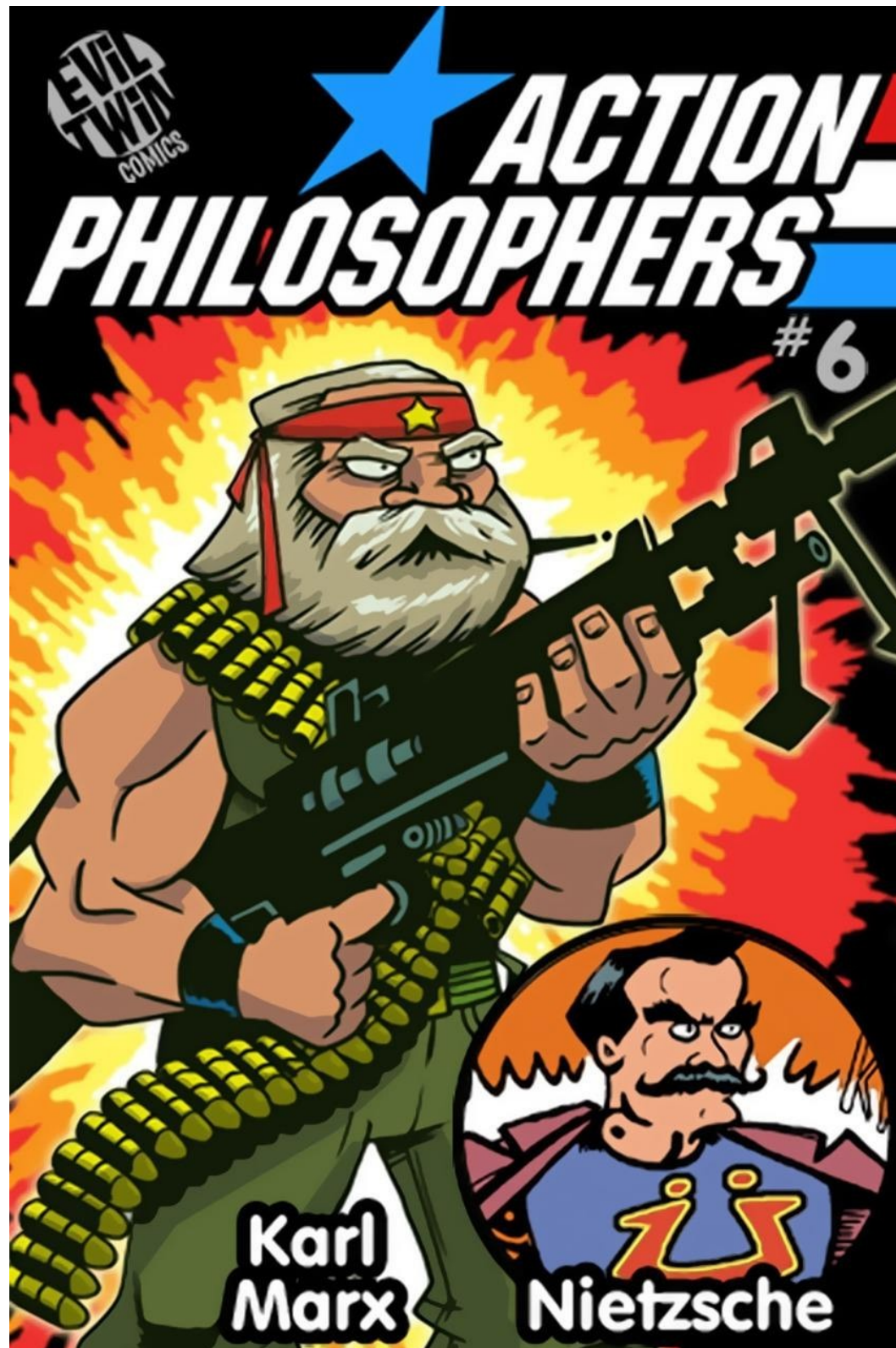
- Zrození tragédie z ducha hudby, Filozofie v tragickém období Řeků, Nečasové úvahy
- Dionýzovský génius

.Období pozitivistické

- Radostná věda, Lidské, příliš lidské

.Období zarathustrovské

- Tak pravil Zarathustra, Ke genealogii morálky, Mimo dobra a zla, Antikrist, Ecce homo

Předchůdci

.Arthur Schopenhauer (a orientální náboženská díla – indické i perzské)

- Duchovní vychovávatel
- Vůle k životu - voluntarismus
- Iracionalismus
- Vůle k životu přetvorená k vůli k moci: přitakání životu není utrpení, je to radost žít, moc – prosazovat život;
- Odmítavý postoj k altruizmu, soucitu
- I egoismus přináší společnosti dobro
- Místo pesimismu a sebaobetování radost a sebepotvrzení

.Negativní vymezení se k novovekému racionalismu (výplod spekulativního rozumu)

.Negativní vymezení k Lutherovi a k celé německé filozofii (co mohli zkazit, zkazili)...

Etika Nietzscheho

“Let’s just say, whatever it is, it won’t be making you any stronger.”

Etika podle Nietzscheho

.Nejde o vlastní morální konání – jde mu o morální výklad světa (Pavel Kouba)

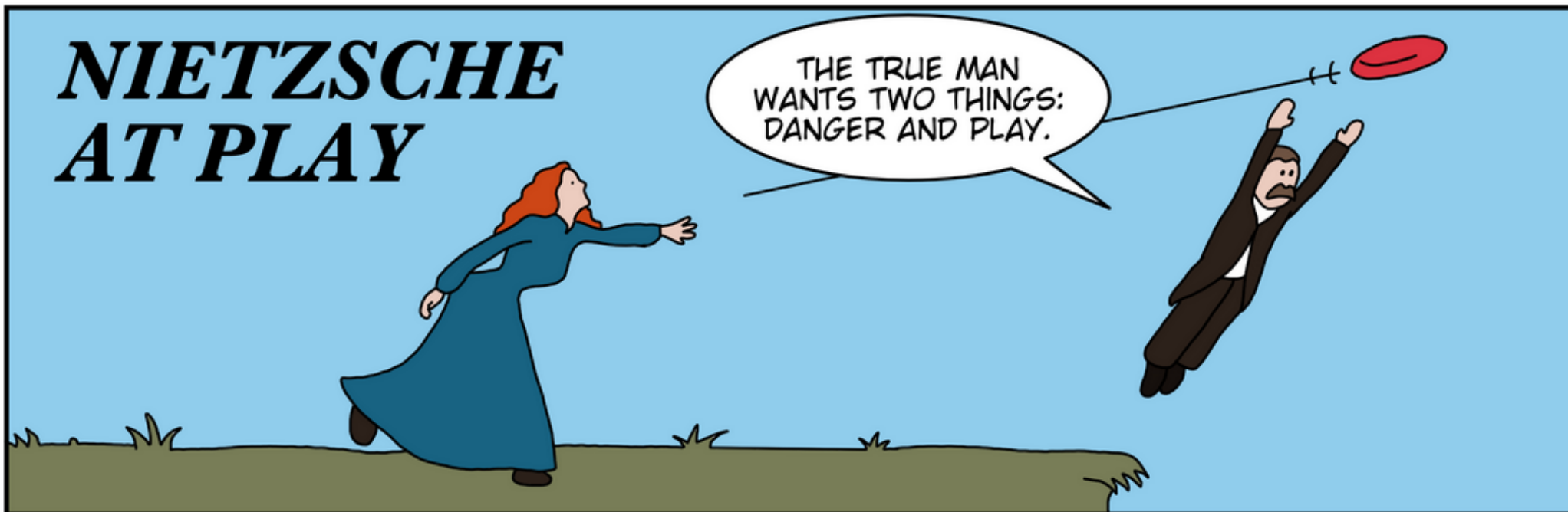
.Rozporuplnost tvorby (osobnosti?)

→ trpělivost a existenciální ponor

.Je těžké být pochopen, zvláště když dělám všechno pro to, aby jsem byl srozumitelný těžko... (Mimo dobro a zlo)

.Ešte hodná doba uplynie, než budú moje spisy čitateľné (úvod ku Genealógii morálky)

NIETZSCHE AT PLAY

THE TRUE MAN
WANTS TWO THINGS:
DANGER AND PLAY.

NIETZSCHE AT REST

NO SMALL ART
IS IT TO SLEEP. IT IS
NECESSARY FOR THAT
PURPOSE TO KEEP
AWAKE ALL DAY.

Morálka nebezpečím

- .O morálce mluvíme v souvislosti s dobrem a zlem – oba principy potřebné
- .Kdo vynašel hodnocení dobré – zlé?
- .Akú hodnotu má takové hodnocení?
- .Dobro – hodnocené vždy lépe (výš) jako zlo
- .Dobro může obsahovat i jed, narkotikum
- .Je dobro dobré?
- .Není morálka nebezpečná pro lidský rozkvět?!

Dvojitá morálka

.Morálka pánů

.Morálka otroků

.Morálka - instinkt stáda – výtvar člověka od úsvitu jeho dějin

.Nástroj regulování vztahů mezi lidmi – měla opodstatnění – umožnila vývoj až ke dnešnímu způsobu života

.Morálka a etika ze slov – „mos“, „mores“ (latinsky), „éthos“ (řecky) – mrav, zvyk, obyčej

Nedorozumění a omyly v chápání morálky

.Omyly dogmatiků – z Platonovho vynálezu čistého ducha a dobra osobě

.Izolované dobro a zlo?

→ víra metafyziků v protikladnost hodnot

.Neexistuje nic výlučně (raz a navždy) dobré/zlé

.Dobro/zlo vždy v souvislosti s interpretací nějaké události, činnosti a pod.

.Neexistují žádné morální jevy – existují jen morální interpretace jevů. (Mimo dobra a zla)

Relativismus

- .Původu morálky
- .Proměnlivost mravních norem
- .Mravní relativismus – kulturní relativismus
- .Prolívání se protikladů
  - při altruismu egoistické rysy a naopak:
  - altruismus matky – ne oběť pro dítě, ale pro sebe (svůj egoistický cit, nalezení své identity matky, existenciální plnost)

Pověra anglických morálních „vědců“

- .Nesobecké konání neexistuje
- .Spíše vnímáno ze zvyku slabých, nízkých
- .Soud (hodnocení) nepochází od těch, kterým se dobro prokazuje – ale od těch, kt. ho prokazují (mocní, silní, výše postavení)
- .Dobré – proto vyšší
- .Protiklad nižší – zlé (davové)
- .Pathos vznešenosti – pocit vyššího druhu vůči nižšímu (soucit jako nástroj moci?)

Etymologický důkaz

- .Podle Nietzscheho ve více jazycích:
  - Dobré – předobraz vznešeného, ušlechtilého
  - Zlo – předobraz jednoduchého, nízkého, plebejského
- .Dobré - se neváže na nesobecké
- .Nesobecké ≠ morální

Dvě morálky

- .Morálka slabých (otroků) – morálka poslušnosti, stáda
- .Morálka silných (pánů) – vznešenosti
  - ne-morálka ve vztahu k první?
- .Morálka otroků – výsledkem vzbury otroků
- .Prosazení slabých hodnot jako obecných
- .Ze židovsko-křesťanského náboženství
- .Hodnoty v rozpore s vůlí k moci a k životu

Morálka otroků/morálka resentimentu (ublíženosti)

Křesťanské postuluje a axiologicky zdůvodňuje:

- soucit, poníženost, pokoru, trpělivost, lásku k bližnímu, smysl pro utrpení...
- Převrací a znehodnocuje hodnoty
- Ze slabosti a bezmocnosti – cnost
→ **dobro** ztratilo původní význam (cesta ke spáse)
→ Vznešenost, síla, soběstačnost vnímáno jako **zlo**
  - neštěstí, prokletí, cesta k věčnému zatracení

Judea > Řím

- slabost překroucena na -zásluhu,
- bezmocnost na - dobrotivost,
- ustráchána nízkost na - pokoru,
- zbabělost na - trpělivost
- neschopnost pomsty na - ochotu odpouštění
(Genealogie morálky)

.Důsledek: převrácení hodnot – **bezmocní jsi podřídili silných**

Morálka silných

.Produkt přirozené ambice života (jako nejvyšší hodnoty) - zachování a prosazení vůle k sobě samému

.soulad s přírodou: přežije jen skutečně silné, vznešené, soběstačné

.Nadřazené všemu nemocnému, nízkému, bezmocnému, slabému

.Morálka pánů – distancování se od jednostranného chápání altruismu

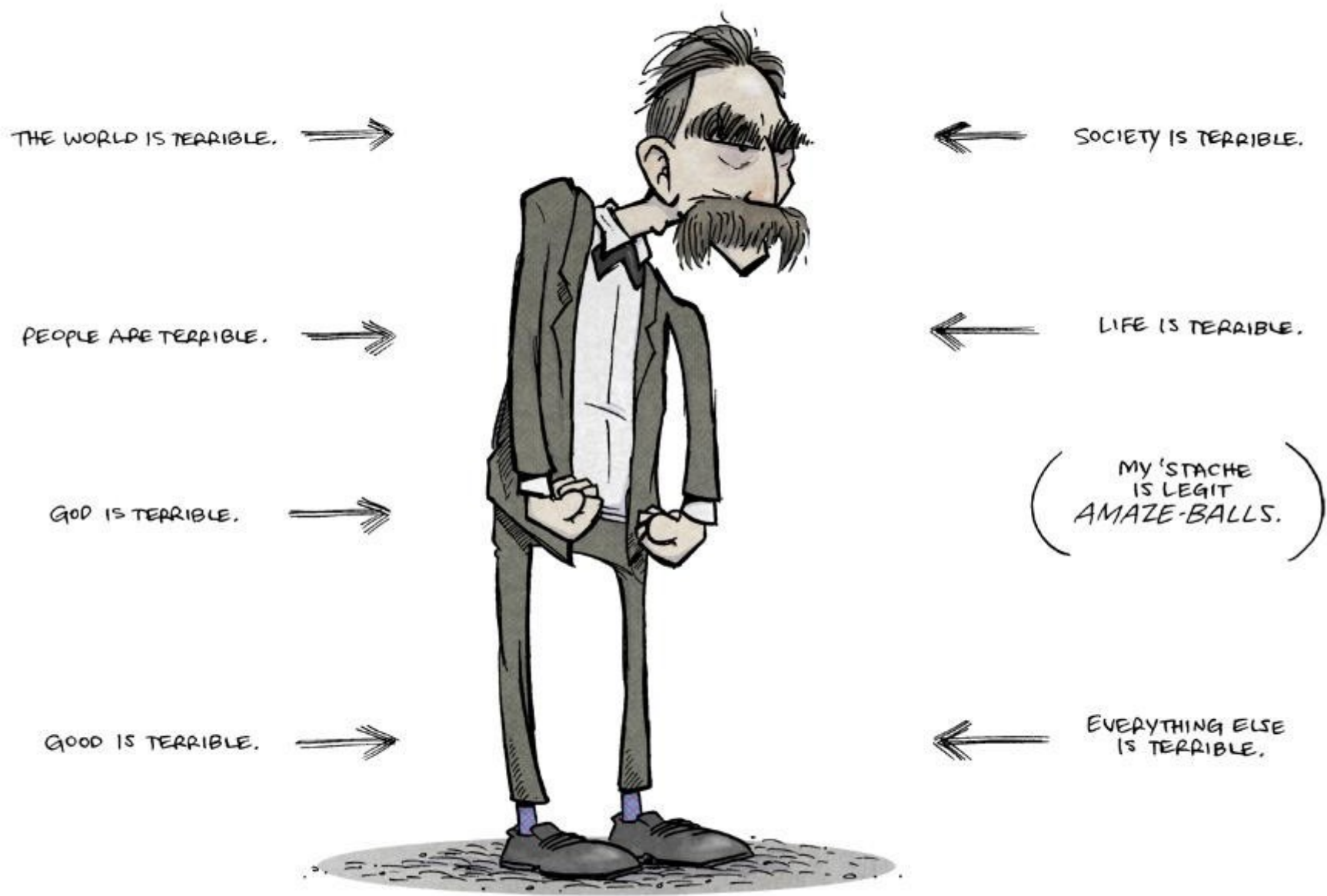
Nadčlovek

- .Morálka pánů – k vlastní (pozitivní) realizaci
- .K naplnění svého poslání a smyslu
- .Nepotřebuje kromě vůle k životu a moci nic jiné
- .Morálka pánů -oslavou nenásytné vůle k dosahování vyšších cílů
- .Nositelem jen skutečný aristokrat – jediný určuje věcem hodnotu
- .Sám nadčlověk nejen hodnotí – je **sám nejvyšší hodnotou**, smyslem země

- .Aristokrat – musí být egoistou
- .Působí však vznešeně, důstojně a vážně
- .Nemá povinnosti vůči ostatním, jen vůči sobě rovným
- .Aristokrat – vznešená bestie
- .Vítězí za jakoukoliv cenu
- „Požadovat od síly, aby se neprojevovala ...jako síla – bláznovství.“ (i naopak)

ANATOMY OF FRIEDRICH NIETZSCHE

Nihilismus

- .Krizový stav v evropské kultuře utvářené křesťanstvím
- .Signalizuje bezmocnost a bezperspektivnost křesťanské kultury
  - vyschlý pramen zdroje rozvoje a energie
  - odsouzen na zapomnění
- .Stav když absentuje smysl
- .Když ve všem hledáme smysl, který tam není
- .Stud před sebou samým, člověk se sám dlouho podváděl... (Fragmenty o nihilismu)
- .Stádovitost nacionalismu, křesťanství, socialismu, nesmyslnost obchodu a zaměstnání?

.Postuluje bytí bez autonomnosti individualit

.Individuum tu ztrácí víru ve svou hodnotu

.Víra v celek a vyšší (metafyzický) smysl
nefunguje

Nihilismus

.Pasivní

- ignoruje chápání života jako tvořivé energie a Síly

.Destrukční

- destruuje platnou, tradiční hierarchii hodnot
- na tvorbu, prosazení hodnot nových už nemá Sílu

.Aktivní

- odmítá křesťanský systém hodnot
- normální stav myšlení

Přehodnocení všech hodnot

- .Neodmyslitelná součást Nietzscheho reflexe morálky
- .Instinkt stáda – poslušných byla vždy v dějinách většina
- .Dnes má v sobě každý zabudovaný instinkt poslouchat – „**máš udělat**“ - svědomí
- .Deděný na úkor schopnosti rozkazovat
- .Poslední příchod rozkazujícího - Napoleon
- .Přetvoření je ve prospěch vyšších hodnot (vyšších- aristokratických, ne křesťanských)

Gott ist tot

- .Konec jeho nejvyšších hodnot → hodnotové prázdno
- .Musí padnout celá evropská morálka, neboť její nejvyšší garant byl odstraněn
- .ohlašuje „pomatenec“, - nastávající stav– „otevřený nihilismus“ – člověka vrhá do zmatku, bere půdu pod nohama
- . bláznům vždy přináleželo privilegium říkat nepříjemnou pravdu
- .Nevyhnutnost přecítění – přežití prázdnoty
- .Obnovení pohanství?

Jaké přehodnocení

- Egoismus namísto lásky k bližnímu
- Strach z bližního
- Nové perspektivy morálního hodnocení
- Motor k nejvyšším pudům nad průměr stáda – posilnění vůle k moci
- Cílem přehodnocení – obnovení egoistických instinktů na úkor neegoistických
- Smyslem překonání dobové morálky - vyšší
- Místo morálky pro morálku – morálka pro budoucího člověka

Imoralismus

- .Smyslem není návrat k před-morálnímu světu
- .Ale produktivní nahrazení novou, vznešenou, silnou, důstojnou
- .Ne amoralizovat, ale vystupňovat (Kouba)
- .Imoralismus – přerůst v nový pozitivní princip hodnocení
- .Nietzsche – první imoralista

Vliv

.K. Jaspers, M. Heidegger, E. Fromm, J. Derrida,
M. Foucault, G. Deleuze

.Zbořil tradiční hierarchii mravních hodnot i
genealogii

.Nestojí tradiční náboženství na překonaných
hodnotách?

.Je bůh mrtvý?

.Je tradiční morálka jen užitečný omyl?

.Filozofie existence, antropologie, postmoderní
filosofie, psychoanalýza

Zdroje

.Dupkala, R.: Genealógia morálky podľa Friedricha Nietzscheho. In Dejiny etického myslenia. Kalligram, Bratislava, 2008.

.Nietzsche, F.: Duševní aristokratismus. Votobia, Olomouc 1993.

